

SURAHAMMARS
KOMMUN

Översiktsplan för Surahammars kommun

Samrådsredogörelse

Med markörer för hantering av synpunkter i granskningshandling:

Hanterad till fullo

Delvis hanterad

Ej applicerbar

Om samrådet

Surahammar kommun har genomfört samråd om ett förslag till ny kommunövergripande översiktsplan. Samrådet har genomförts mellan 13 maj och 9 augusti 2019. Öppet hus-möten har genomförts i Virsbo, Ramnäs och Surahammar där medborgare har kunnat ta del av och diskutera planförslaget med tjänstemän och politiker. Samrådshandlingarna har varit tillgängliga på Surahammars kommunhus, Surahammars bibliotek, Ramnäs utlåningsstation Stådet, Virsbo filialbibliotek samt på hemsidan.

Samrådet har omfattat följande handlingar:

- Samrådsbrev
- Samrådsbrev, finska
- Samrådshandling, del 1
- Samrådshandling, del 2
- Sändlista

Synpunkter som kom in under samrådstiden sammanfattas. Samtliga yttranden finns att läsa i sin helhet på Surahammar kommunhus. Redogörelsen inleds med förslag till revideringar, följt av inkomna yttranden både från privatpersoner och remissinstanser tillsammans med förvaltningens kommentarer. Därefter redogörs för de yttranden som inkom under de tre samrådsmötena i Virsbo, Ramnäs respektive Surahammars tätort.

Förslag till revideringar

Förvaltningen föreslår följande justeringar i handlingen inför utställning:

- Formuleringar och handlingens uppbyggnad ses över och justeras.
- Kartorna ses över, justeras och kompletteras utifrån yttranden.
- Nulägesbeskrivningen kompletteras och förtydligas inklusive resonemang om kommunens roll i regionen.
- Statistik om befolkning, näringsliv mm uppdateras och kompletteras.
- Strategiska etableringar för näringslivet undersöks och kompletteras.
- Formuleringar om areella näringar förtydligas.
- Målkapitlet kompletteras med en översikt i början på kapitlet. Möjligheten med uppföljningsbara mål undersöks.
- Möjlighet att sammanfoga kapitlen om hållbar kommun och mål undersöks.
- Kapitlet om mark och vattenanvändning uppdateras och kompletteras med geologiska och geotekniska förhållanden.
- Handlingen kompletteras med riktlinjer angående brandsäkerhet.
- Handlingen utvecklas med skrivningar om grönstruktur kontra bebyggelseutveckling, strategier, riktlinjer, rekommendationer.
- Utvecklingsområden i tätorterna undersöks utifrån inkomna synpunkter.
- LIS-områdena analyseras utifrån inkomna synpunkter, prioriteras och redovisas tydligare. Möjligheten att redovisa LIS-utredningen i ett eget dokument undersöks.
- Mål och resonemang kring friluftsliv och rekreation analyseras och justeras.
- Skrivningar om besöksnäring förtydligas.
- Handlingen kompletteras med riktlinjer angående brandsäkerhet, kommunikationer och transportåtgärder,
- Handlingen kompletteras med skrivningar om kollektivtrafik med fler trafikslag, prioriteringar, sammanlänkat system, pendlarparkering samt kopplingar bostad, kollektivtrafik, markutveckling.
- Vägsystemets utvecklingsbehov och relation till nya exploateringar tydliggörs.
- Möjligheten till en cykelplan undersöks som särskild insats under planens genomförande.
- Handlingen kompletteras med skrivningar om trafiksäkerhet.
- Benämning på stamnät el justeras till transmissionsnätsanläggningar. Förtydliga riksintressestatus för Dalabanan.
- Se över riktlinjer och koppla till kulturmiljövården.
- Riktlinjer kring biotopskyddsområde kompletteras.
- Risker för skred och ras förtydligas.
- Möjligheten undersöks om att utreda förutsättningarna för av tysta områden och om planen ska redovisa prioriterade områden.
- Riktlinjer kompletteras med resonemang om buller.
- Riktlinjer kompletteras med resonemang om farligt gods och miljöstörande/miljöfarliga verksamheter.

Inkomna synpunkter med kommentarer

Nedan redogörs inkomna synpunkter och förvaltningens kommentarer till dessa. Först punktats formaliasynpunkter och synpunkter kring plankartorna upp, för att sedan följa upp med yttranden kring kommunens utveckling som har kommit in genom yttrandena. Därefter redogörs synpunkterna utifrån översiktsplanens kapitel.

Formalia

- Stryk att kommunens invånare ska känna stolthet - ger dåliga vibbar
- Referenser saknas på ingående data
- Hänvisa till program och inventeringar, referera inte
- Involvera universitet och högskolor som kan ta fram underlag i form av utredningar
- Planen skulle vinna på att vara kortare och mer kärnfull
- Struktur, språk och utformning gör planen rörig och upplevs obearbetad
- Svårt att få sammanhängande uppfattning om innehåll - ordentlig översyn rekommenderas
- Innehåll i löptext, mål och inriktning bör vara samma nivå
- Lyft de viktigaste aspekterna, tydliggör ställningstagande, fokusområden och utmaningar
- Svårt att tolka om det finns motstridiga intressen
- Undvik upprepningar och tydliggör syftet i respektive kapitel
- Tydliggör hållbarhetsaspekten
- Genomförandeperspektivet saknas
- Planen bör ha ett längre tidsperspektiv än 10–20 år
- Tydliggör rubriksättning och struktur i dokumentet
- Lagtext, definitioner, kriterier behöver inte skrivas ut till fullo
- Lyft fram inledningen i mark och vattenanvändning
- Svårt att förstå olika begrepp som förnyelseprogram, utvecklingsförslag m.m.
- Riktlinjer kopplade till kartan behövs förtydligas
- Modern jämfört med modernismens bebyggelse – vad är skillnaden?
- Vad betyder det att areella näringar har begränsad påverkan?

Kommentar:

Formuleringar och handlingens uppbyggnad ses över och justeras.

Plankartor

Plankartorna bör kompletteras med:

- Miljöfarlig verksamhet
- Förorenade områden
- Översvämningsrisk
- Resecentrum/busscentral
- Förtydliga vad som är befintlig bebyggelse i kartorna
- Plankartorna över orterna redovisar endast ny/förändrad markanvändning inte befintlig/nuvarande markanvändning som kvarstår. Det vore bra om riktlinjer tydligare är kopplade till kartan för respektive ort.

Kommentar:

Plankartorna justeras och kompletteras utifrån yttranden.

Kommunens utveckling

Yttranden kring kommunens utveckling:

- Sök EU-stöd för att utveckla kommunen på olika sätt
- Kommunorganisationen behöver utvecklas för att kunna dra nytta av omvärldens snabba förändringar
- Skapa ekonomi i balans, behöver inte hänga på många invånare
- För ett levande centrum bör man utveckla resonemang kring strategiska etableringar och hur politiska beslut ska verka för detta
- Utöka samråd med medborgarna i samband med justeringar i planen, tex tematiska eller regionala träffar. Bra om den groende nyfikenheten kan användas konstruktivt.
- Hur tänker ni med skola och barnomsorg i Ramnäs med nedlagd skola?
- Drift och skötsel: sköt om grönområden, snöröjning och spolning av isbanor bättre, anställ en vaktmästare för hela samhället. Trädgårdsavfall från varje tätort bör sparas och användas i tätorten + det bör finnas ett område där man kan lämna. Även skötseln av miljöerna inklusive skogsdungar och trädridåer är viktiga för såväl rekreation som växt- och djurliv.

Kommentar:

Strategiska etableringar undersöks vidare. Övriga synpunkter lämnas vidare till de förvaltningar som hanterar frågan.

Del 1. Planförslaget

2. Surahammars kommun – nuläge

Utmaningar

Västerås stad tycker att kommunens utmaningar ska lyftas i nulägesbeskrivningen.

Kommentar:

Nulägesbeskrivningen kompletteras och förtydligas.

Befolkningen

Enligt Region Västmanland verkar inte markeringarna för befolkning vara proportionerliga till befolkningen enligt kartöversikten.

Kommentar:

Statistik uppdateras.

Näringslivet

Statistiken gällande arbetspendling behöver uppdateras. Målet om minskad inpendling på grund av att fler arbetar och bor i kommunen bör förtydligas. Det bör även förtydligas att avsikten är att beskriva att andelen inpendling av den totala arbetspendlingen har minskat. En privatperson yttrar sig i att kapitlet om näringsliv behöver uppdateras genom att komplettera

översikt var arbetsplatserna är lokaliserade samt uppdatera siffrorna för arbetspendlingen. Nya siffror om förädlingsvärdet hos företag och branscher finns.

En privatperson påpekar att det är viktigt att stötta och utveckla kommunens större industriföretag som bas för mindre företag och nyföretagande, samt utnyttja lediga lokaler för fortbildning. Vikten av bra lokaler bör lyftas. Bland att inkom förslag om att rusta upp och bygga ut skolan i Ramnäs till en föreningslokal.

Distansarbete och direktpendling Surahammar-Stockholm samt kontorshotell kan vara en del av ett förändrat arbetsliv där människor kan bo i Surahammar.

Voltvägen i Ramnäs anses inte lämplig för industrietablering, dock anses Trekanten vid järnvägsbron bra. Befintliga bruksområdet kan också användas. Tomma affärslokaler kan nyttjas för kontorshotell.

Verksamhetsområde vid väg 66 i Virsbo är anses vara bra enligt yttranden. Förslag om att se över om det finns mer tillgänglig mark i östra delen med närhet till järnväg och hållbara transporter. Även förslag om att erbjuda mark längs väg 66 för logistikföretag påpekas.

Kommunens näringsutvecklare i Surahammar menar att positivt företagsklimat inte stämmer. Entreprenörskapsandan är inte svag i kommunen – däremot kunskapen och förutsättningarna. Näringslivssamverkan – en rad olika organisationer ingår, nämn gärna dessa. Näringslivsutvecklaren tycker även att rådande näringslivsstrategi och arbetet med en ny ska förankras i planen samt att de positiva aspekterna med bruksmentaliteten ska lyftas i planen. Även att planen bör flytta fokus från nyetablering till att få etablerade företag att växa och utvecklas samt resonemang och förhållningssätt till livsmedelsstrategin behövs.

Naturskyddsföreningen påpekar att utvecklingen av verksamheter inte får medföra att värdefulla områden för friluftsliv tas i anspråk eller områden med rikt växt och djurliv skadas.

Frågor:

- Vilka branscher ska öka för att skapa ca 630 arbetsplatser? Verkar riskabelt att basera näringslivet på turism/besöksnäring som är beroende av människors ekonomi.
- Kontorsbyggnader med bra och hållbara kommunikationer, var planeras dessa?
- Företagande idag präglas av tillverkningsindustri som minskar i betydelse medan tjänste- och transportsektorn ökar. Hur ska kommunen underlätta denna typ av etablering?
- Hur ska kommunen jobba med upphandling av lokala råvaror?

Kommentar:

Statistiken kommer uppdateras och kompletteras.
Förslag, idéer och bidrag skickas vidare inom kommunen.

Areella näringar: Skogs- och jordbruk

LRF Mälardalen ser det positivt att kommunen tagit ställning i att bevara åker, äng, hagmarker genom jordbruk och djurhållning. De hänvisar till livsmedelsstrategi antagen av Sveriges riksdag som innebär att öka landets självförsörjningsgrad. De påpekar också att med ökad efterfrågan på bostäder finns förutsättningar för ökat byggande i trä och användning av förnybara material från bioråvara. Detta understödjer nya företagsbildningar.

Centerpartiet påpekar att kommunen har relativt liten andel jordbruksmark och för att skapa goda förutsättningar för företagande på landsbygd bör denna bibehållas.

Frågor:

- Vad betyder det att areella näringar har begränsad påverkan?
- Kommunens ekologiska jordbruk – hur främjar kommunen dessa med förädling och handel av lokala produkter?

Kommentar:

Formuleringar om areella näringar förtydligas.

3. Målområden

Region Västmanland tycker att de olika målen ska listas i början på kapitlet för bättre överblick. Det är mycket delkapitel, underrubriker och rubriknivåer som gör det svårt att få grepp om målen. Även strategier i kapitlet som eventuellt bör benämnas mål och strategier av denna anledning. Region Västmanland saknar även genomgående mätbara mål samt information om hur målen följs upp.

En privatperson anser att bara två mål är kvantifierbara och därmed utvärderingsbara.

Länsstyrelsen Västmanland bedömer att samlade ställningstaganden, riktlinjer samt rekommendationer bör presenteras.

Mellankommunal samverkan

Ökad kommunal samverkan – Västerås stad tycker att detta ska tydliggöras i målområdena.

Samverkan mellan skola och näringsliv

Kommunens näringsutvecklare anser att kommunens ambition om samverkan mellan skola och näringsliv ska lyftas under mål 5.

Länsövergripande kulturstrategi

Kommunens näringsutvecklare anser att den länsövergripande kulturstrategin för Västmanland ska lyftas under mål 6.

Kommentar:

En lista med målen skrivs i början på kapitlet för överblick. Möjligheten med uppföljningsbara mål undersöks.

4. En långsiktigt hållbar kommun

Mål kring social hållbarhet och ekonomisk hållbarhet behövs för att fånga helhetsperspektiv kring hållbar utveckling. Västerås stad anser att hållbarhetsmålen behöver kopplas tydligare till övriga delar av dokument.

Region Västmanland tycker att skillnaden mellan målkapitlet och hållbarhetskapitlet känns otydligt.

En privatperson saknar tidsramar eller nyckeltal för att uppnå en hållbar kommun – bör kompletteras så det går att följa upp.

Kommentar:

Möjlighet att sammanfoga kapitlen om hållbar kommun och mål undersöks.

5. Mark- och vattenanvändning

Västerås stad tycker att beskrivningen av mark- och vattenanvändning på landsbygd ska utvecklas.

SGI ser det lämpligt att översiktligt redovisa geologiska och geotekniska förhållanden samt i vilken utsträckning de är styrande för markanvändningen. Strategi för hur dessa frågor ska klarläggas bör tillfogas planen. Syftet är att ange vad som ska utredas för att ha en beredskap för detta i samband med planläggning.

Mälardalens brand och räddning vill att handlingen kompletteras med riktlinjer för brandsäkerhet både byggnadstekniskt och för medborgarna i kommunen.

Naturskyddsföreningen vill understryka att bebyggelseutvecklingen i tätorterna inte får gå ut över viktiga grönområden inne eller i direkt anslutning till samhällena. I första hand bör nya bebyggelseområden tillkomma i anslutning till men utanför befintliga tätorter, på marker av lägre värde för friluftsliv och naturvård. Gröna lungor och tillgång till grönområden inom gångavstånd från skolor och förskolor är viktig. Lanspråktagande av stränder för bebyggelse innebär generellt en konflikt med friluftslivet eftersom det innebär privatisering av allemansrättsligt tillgängliga marker. De stränder som är attraktiva för bebyggelse är också i allmänhet attraktiva för friluftsliv. Strandmiljöer är också ofta biologiskt rika gränzoner. Naturskyddsföreningen anser principiellt att strandtillgängligheten inte ska begränsas ytterligare. Det innebär att strandskyddet bör bibehållas och att stor restriktivitet ska gälla för dispenser från gällande regler och bestämmelser. Om bebyggelseexploatering inom strandskyddsområde ändå blir aktuell förutsätts att tillräckliga fria zoner skapas och tillgängliggörs. Iordningställandet av stig och attraktiv strövmiljö måste i så fall göras innan bebyggelsen tillkommer för att försvåra smygprivatisering.

Kommentar:

Kapitlet uppdateras och kompletteras med geologiska och geotekniska förhållanden. Handlingen kompletteras med riktlinjer angående brandsäkerhet.

Handlingen utvecklas med skrivningar om grönstruktur kontra bebyggelseutveckling, strategier, riktlinjer, rekommendationer.

Utvecklingsförslag för tätorter och landsbygd

Västerås stad anser att rekommendationerna är för generella och inte i linje med riktlinjer i utvecklingsförslagen. Tydliggör de viktigaste förutsättningarna och behoven för positiv utveckling och tillväxt.

Bostadsutveckling

För bostadsutvecklingen i kommunen har en rad olika yttranden inkommit som har innehållit förslag på bostadsutveckling och yttranden kring de förslag som presenteras i samrådsversionen av översiktsplanen, dessa redogörs nedan. Utpekade nya bostadsområden i tätorterna möter både positiva yttranden och synpunkter, främst från privatpersoner.

Yttrandena har främst handlat om förtätning, exploatering av naturområden samt kommunikation till nya bostadsområden. LRF Mälardalen ser att det är viktigt att ta hänsyn till ägande och brukanderätt av mark. Expanderande orter innebär större behov av rekreation i tätortsnära natur vilket ger störning på grödor och hemfridszon, skyddet anses svagt i nuläget. Bebyggelseutveckling i tätorter påverkar och tar bort viktiga grönområden. I första hand bör områden utanför tätorten av lägre värde för friluftsliv och naturvård nyttjas. Samtidigt som vissa yttrar sig om att det är bra att förtäta orterna för att inte behöva ta ianspråk jordbruksmark. Centerpartiet i Surahammar är för förtätning om den genuina småstadskänslan kan bevaras. Nya utpekade bostadsområdet är inte nog studerade, befintligt planlagda områden anses tillräckliga. Centerpartiet är också positiva till enskilda hus på landsbygden.

I översiktsplanen framhålls att i första hand bebygga befintliga planlagda områden och förtäta i tätorterna. Vidare att den biologiska mångfalden ska bevaras och att en naturvårdsplan ska upprättas. Naturskyddsföreningen har tidigare lämnat ett underlag för naturvårdsplanen och är beredd att ytterligare bistå i arbetet. Naturskyddsföreningen anser att det är angeläget att arbetet kan fullföljas snarast så att det finns ett officiellt dokument över värdefull natur i kommunen som underlag för ställningstaganden i markanvändningsfrågor.

En privatperson lyfter att kommunen bör utveckla resonemang kring prioritet av olika boendeformer. Det betonas i planen att olika boendeformer behövs samtidigt som mark för villor pekas ut. För unga och gamla behövs ofta mindre lägenheter.

En privatperson anser att kommunen ska bygga med modern teknik (t.ex. solceller, gröna fasader). Tidigare teknikbaserad kommun kan utveckla nya tekniker och locka nya teknikintresserade människor att utveckla företag.

En privatperson vill att attraktiva bostäder ska utvecklas i strandnära lägen, nuvarande planer ligger inte nära vattnet. Samtidigt som Ramnäs-Virsbo Naturklubb vill att kommunen erbjuder fritidshusbebyggelse i anslutning till etablerade områden och där det tidigare funnits torp (kulturhistoriskt intressant).

Ramnäs

Nytt område i Ramnäs ligger långt från tätortskärnan och riskfaktor att korsa järnvägen. Nytt område vid Långsjön långt till centrum, service och kollektivtrafik. Båda områden riskerar att öka bilberoendet.

Annehill i Ramnäs gränsar till ett naturområde med rikt växt och djurliv där etablering av bostäder kan innebära störningar och negativa konsekvenser. Förtätning Annehill, Åsenlund, väster Ramnäs nya bör strykas, Det finns bättre platser.

Ny bebyggelse i skogsområdet norr om Skultunavägen är intressant. Bebyggelse på åkermark vid slussen acceptabelt på grund av befintlig infrastruktur. Utredda möjligheten att göra området större och införliva med väster om norrbyvägen och söder om slussen, föreslagna broarna får då större betydelse.

Bostadsområde i Jan Ols-skogen på Åliden - skogen används mycket för träning och lek och behövs för ett attraktivt samhälle. Bygg hellre mot Kolbäcksån och Annehill samt andra sidan av ån och mellan ån och kanalen. Tveksamma till bostadsområde på östra sidan av järnvägen, det finns bättre områden centralt och vid ån.

Virso

Virso behöver kunna erbjuda olika boendeformer, trivsamt samhälle, kommunikationer, fibernät, fritidsmöjligheter. Bibliotek, konsthall och paviljongen bör utvecklas och erbjudas i Virso.

Det finns idag problem med opålitlig kommunikation och brist på resecentrum. Friluftsområdena bör bevaras och förbättras. Virsobor föreslår att sammanhängande stråk för gång och cykelbanor utvecklas samt ljus på gång- och cykelbanor. De föreslår även att kommunen utvecklar en spännande aktivitetsplats utomhus för ungdomar i Virso.

Ny bebyggelse vid Sörbomsberg är intressant, förtätningar vid gamla bruket bör inte genomföras.

Kommentar:

Utvecklingsområden i tätorterna undersöks utifrån inkomna synpunkter.

Strandskydd och landsbygdsutveckling

Många hade åsikter kring LIS-områdena, nedan följer dessa yttranden:

- Motiv för bostäder inom LIS med hänvisning till befintlig service – mycket hus måste byggas. Detta står i konflikt med ställningstagande att odlingslandskapet ska bevaras och möjliggöra bärkraftigt jord- och skogsbruk (privatperson).
- LIS-område 1 har inte utsikt mot vatten, det är ett igenvuxet vattendrag (privatperson)
- Anser att LIS 2, 5 och 7 kan behållas, övriga stryks (privatperson)
- LIS-områden i konflikt med planens ambitioner om natur och besöksnäring. Även risker med översvämning. Hur mäts långsiktiga positiva effekter på sysselsättning och service? Även orealistiskt att folk vill bosätta sig i områden med dåliga vägar och långt till skolor, service mm. (privatperson)
- Planera inga bostäder i Seglingsberg och vid kanalen (privatperson)
- LIS-område vid Seglingsberg - lämpligt att utreda öster om LV 252 och järnvägen (Ramnäs-Virso Naturklubb)
- Ett omtag kring LIS-områdena behövs, odlingsbar mark ska inte användas. Inte kan konkurrera med andra kommuner gällande boende vid vatten, snarare boende i skogsmiljöer (Ramnäs-Virso Naturklubb)
- LIS-områden ska etableras på annan mark än jordbruksmark. I tätorterna kan det finnas starkare skäl att nyttja jordbruksmark (Centerpartiet Surahammar)
- LIS-områden – prioritera och redovisa tydligare, konsekvenser, motiv, uppfylla lagkrav, relation övriga strandområden, påtaglig skada riksintresse för friluftsliv (eventuellt behövs fördjupning i underlagsrapport) (Länsstyrelsen Västmanland)

- I flera av de utpekade LIS-områdena finns befintliga eller potentiella bevarandevärden. Naturskyddsföreningen förutsätter att de utreds och beaktas vid en eventuell kommande bebyggelseplanering och att vi kommer till tals vid en eventuell planering (Naturskyddsföreningen)
- Området norr om Magsjön som inkluderar åsen från Hedvallsbron till och inklusive den så kallade bombmurkleskogen norr om vattenverket samt Magsjömaden och naturbetesmarken vid Gatstugan utgör ett mycket varierat landskap med höga natur- och kulturvärden. Naturskyddsföreningen föreslår att hela detta område skyddas mot exploateringar. Särskilt bombmurkleskogen och betesmarkerna med talldungar har många skyddsvärda och naturvårdsintressanta arter (Naturskyddsföreningen)
- Campingplatserna vid Campingbadet/Magsjön behöver organiseras om. Campingmarkeringarna bör lokaliseras vid gamla odlingslotterna vid infart till badet – ger mindre vägbygge, mindre störande trafik för sommarstugor, bättre närhet till golfbana mm. Märk ut områden lämpliga för campingplats och ställplats.
- Dalkarlstenars Samfällighetsförening hänvisar till områdesbestämmelser om reglering av bebyggelse och sommarstugekaraktär. Byggnad av uthyrningsstugor genererar genomfartstrafik och att kontakt med sjö och bad försvinner.
- LIS-området vid Olberga ligger nära kommungränsen och att det finns risk för påverkan på Kolbäckån nedströms (Bygg- och miljönämnden i Hallstahammars kommun)

Kommentar:

LIS-områdena analyseras utifrån inkomna synpunkter, prioriteras och redovisas tydligare.

Friluftsliv och rekreation

Västerås stad tycker att delmålet för friluftsliv och rekreation är väldigt diffust.

Länsstyrelsen Västmanland anser att kommunen ska ta fram en plan för friluftsliv och rekreation.

En privatperson tycker att konstgräsplan kan strida mot hållbar kommun, ger förslag om att byta till kork.

Kommentar:

Mål och resonemang kring friluftsliv och rekreation analyseras och justeras.

Besöksnäring

Kommunens näringsutvecklare i Surahammars kommun påpekar att ett resonemang kring besöksnäring med färsk statistik skulle behövas. Istället för nya besöksmål behövs strategier för utvecklande av nuvarande besöksmål redogöras. Skriv även om kommunikationer som kan kopplas till besöksnäring och tillgänglig turism. Turism hanteras idag av region Västmanland – uppdatera informationen om detta.

En privatperson saknar förslag om hur besöksnäring och turism ska utvecklas i kommunen. Mest beskrivning av miljöer och aktiviteter men inte hur detta utvecklas för att öka turism och besöksnäring.

Centerpartiet yttrar sig i att natur- och industriturism tillsammans med brandturism är starka kort i kommunen som har potential. Värdet av ökad turism bör uppmärksammas tydligare.

Strömsholms kanal är en underutnyttjad resurs. Märk ut behov av insatser på strategiska platser, tex gästhamn, bryggor, information.

Kommentar:

Skrivningar om besöksnäring förtydligas.

Kommunikationer

En privatperson anser att det behövs tydligare strategi för att kommunikationerna ska bli bättre. Tydligare prioritering mellan trafikslag för avvägningar med fokus på utrymme och investeringar. En annan privatperson tycker att tåg och buss ska prioriteras över biltrafik samt att cykelvägar prioriteras byggas mellan tätorter och byar.

Trafikverket välkomnar god dialog i ett tidigt skede vid åtgärder som berör deras anläggningar. De påpekar även att nya bostadsområden innebär krav på goda möjligheter för kollektivtrafik och säkra, gena gång- och cykelvägar. Om- och nybyggnadsåtgärder i transportsystemet styrs av nationell plan och länsplan. I den regionala planen tas mötesspår i Ramnäs/Brattheden upp. Dialog pågår om genomförande.

Region Västmanland vill ha en tydligare beskrivning om kopplingen mellan kollektivtrafik, bostäder och markutveckling. De tycker att behov av utbyggd kollektivtrafik beskrivs tydligt. För detta krävs åtgärder med kortare restid och bättre tidshållning. Detta kräver genare körvägar, dedikerade körfält och färre hållplatsstopp. Region Västmanland saknar beskrivning och mål där kollektivtrafik, gång och cykel är sammanlänkade.

Region Västmanland tycker att planen lyfter att kommunen endast kan påverka resandet med att erbjuda boende som minskar dagligt resande. Attraktivt sjönära eller naturnära boende innebär generellt ett ökat resandebehov. Kommunen kan i högsta grad påverka resandet genom sin planering. Det är positivt att planen anger att exploatering ska planeras intill kollektivtrafikstråk och spridd bebyggelse ska undvikas. Regionen välkomnar tydligare infrastrukturstrategier från kommunerna för att ge större potential för utökade statliga medel.

Kollektivtrafik

Surahammar ligger mitt i länet och är central del för regionens utveckling. Region Västmanland påpekar att det är grundläggande i strategiska planer beakta kollektivtrafikens framkomlighet och effektivitet och attraktivitet. De ser att begreppet kollektivtrafik används i snäv bemärkelse - enbart buss.

Det är viktigt att stärka kollektivtrafiken och förbättra framkomligheten. Det krävs god dialog mellan kollektivtrafikförvaltning, kommun och Trafikverket för att uppnå detta.

Västerås stad vill att kapitlet om kollektivtrafik ska kompletteras med text om kollektivtrafik till målpunkter utanför kommunen samt utveckling av resecentra.

Hallstahammar kommuns barn- och ungdomsnämnd lyfter att det är betydande att kunna erbjuda fler invånare att åka kollektivt för att nå service krävs samordning mellan allmän

kollektivtrafik och särskild i form av färdtjänst och skolskjuts. Särskilt skolskjuts kan påverkas negativt med hänsyn till skolans start och sluttider.

En privatperson lyfter att det är otydligt hur kommunen har planerat för kollektivtrafiken.

Kommentar:

Komplettera skrivningar om kollektivtrafik med fler trafikslag, prioriteringar, sammanlänkat system, pendlarparkering samt kopplingar bostad, kolltrafik, markutveckling.

Vägar

Trafikverket konstaterar väg 66 är riksintresse och påpekar att vägen har stor betydelse för näringslivets transporter och ansluter till riksintresset Västerås hamn. Även del av kollektivtrafiknät och arbetspendlingsnät.

Trafikverket anmärker att utredningar ska göras vid nya exploateringar det finns risk att vägen påverkas negativt, t.ex. genom cirkulationsplats. Andra lösningar kan fungera bättre som inte påverkar trafikflödet på väg 66.

LRF Mälardalen uppmanar om att mer lokalproduktion för med sig mer tunga transporter som ställer krav på väl fungerande vägnät.

Ramnäs-Virsbo Naturklubb tycker att mindre vägar bör vara grusade.

Kommentar:

Vägsystemets utvecklingsbehov och relation till nya exploateringar tydliggörs.

Gång- och cykel

Yttranden kring att utveckla och binda ihop befintliga gång- och cykelvägar.

Bland annat tycker en privatperson att cykelvägen vid Tegelbruksvägen bör få en upprustning och läggas in på skötselplanen så att den snöröjs och sandas.

I Virsbo anser Naturklubben att det ska finnas ett gång- och cykelstråk från Sörbomsberg vidare ner till småbåtshamnen.

Centerpartiet vill koppla ihop cykelvägarna med brandområdet Hälleskogsbrännan och andra kommuner.

Ramnäs cykelklubb vill ha en gång- och cykelbana längs hela samhället, från väg 66. De vill även utveckla cykelparken.

Passager behöver ses över, en privatperson saknar en bilfri passage från Hagen till centrala Ramnäs. Även fler övergångsställen behövs på Bergslagsvägen.

Cykelns potential för långsiktigt hållbart transportsystem bör nyttjas och en cykelplan är ett led i detta arbete. Denna kan vara en del av översiktsplanen. Det finns vägledning för regionala cykelplaner på Trafikverkets hemsida.

Kommentar:

Driftenheten på kommunen informeras om cykelvägen vid Tegelbruksvägen. Önskemål om övergångsställen skickas vidare till berörd förvaltning på kommunen. Möjligheten till en särskild cykelplan undersöks – särskild insats under mandatperioden.

Trafiksäkerhet

Trafikverket anser att ambitioner gällande miljön nära väg och järnväg bör redovisas i översiktsplanen. Tydligt förhållningssätt gällande skyltar och reklam är viktigt så att det inte påverkar trafiksäkerheten.

Reservat för trafikanläggningar måste ses i ett långt perspektiv och en välförankrad översiktsplan bidrar till detta. Trafikverket informerar om utfartstillstånd och avstånd till allmän väg utanför detaljplanelagt område samt skyddsavstånd till järnväg.

Översvämningskarteringen visar att några av Trafikverkets anläggningar kan komma i riskzonen vid höga flöden.

En privatperson tycker att en strategi för att bygga ut laddstolpar för elbilar ska tas fram.

Kommentar:

Handlingen kompletteras med skrivningar om trafiksäkerhet. Riktlinjer för kommunikationer och transportåtgärder uppdateras.

Försörjningsystem – teknisk försörjning

Vattenfall eldistribution AB uppmanar om att ny exploatering genererar nya ledningar och nätstationer. Nya ledningar i tätbebyggt område är nästan alltid markförlagda. Ledningar på landsbygd kan vara markförlagda eller luftledning. De lämnar information om riktlinjer för säkerhetsavstånd till elanläggning och max överföringsavstånd till anslutningspunkt. Samråd ska ske med ledningsägare i god tid vid åtgärder i närheten av elanläggning. Ombyggnad av elledning kan vara tidskrävande om det krävs linjekoncession. Ombyggnad/flytt ska anmälas i god tid.

Vid etablering av större solcellsanläggning krävs ombyggnad och utbyggnad av befintligt elnät. Hänsyn behöver tas till intrång i geografin för att framtidssäkra infrastruktur för eldistribution. Detaljerade uppgifter lämnas i karta och text om vilka ledningar som berörs i planförslaget.

Västerås stad tycker att försörjningssystemen beskrivs för detaljerat – fokusera på de övergripande viktigaste frågorna, gör en VA-plan för detaljerna.

Vafab Miljö Kommunalförbund har tagit över ansvaret för den strategiska planeringen av frågor kring avfallshandling och de uppgifter rörande insamling och behandling av avfall samt den myndighetsutövning som åligger kommunerna enligt 15 kap Miljöbalken från medlemskommunerna. Ansvaret för att utöva tillsyn enligt miljöbalken ligger dock kvar på respektive kommuns tillsynsmyndighet. Eftersom Vafab Miljö tagit över den strategiska planeringen är det Vafab Miljö som ansvarar för framtagandet av avfallsplanen, men beslut om antagande fattas i kommunfullmäktige i respektive kommun.

Kommentar:

Lägg in avstånd, tumregler och upplysningar i riktlinjer om elanläggningar.

Energiförsörjning

El

Svenska kraftnät lyfter att det är ett kommunalt ansvar att säkerställa en god planering avseende energiförsörjning. Totalförsvarets och beredskapens el behov bör belysas i översiktsplanen. Användning av transportinfrastruktur för att kunna transportera material och genomföra underhåll m.m. krävs i anslutning till elsystemets anläggningar. Svenska kraftnät och andra elsystemsaktörer är därför remissinstanser vid förändringar av denna infrastruktur.

Elsystemets anläggningar kan låta, vilket bör tas i beaktande vid planläggning och lovgivning. Förekomst av vattenkraftverk nämns i planen men inte hur dessa påverkar samhällsplaneringen och vilken hänsyn som krävs. Kommunen bör synliggöra elsystemet med effektbehov och prognoser för hur utvecklingen påverkar energibehovet i framtiden.

Risker för erosion, ras och skred samt översvämning längt Kolbäcksån – hur detta kan påverka berörd infrastruktur bör utredas eftersom det i sin tur påverkar elberedskapen och totalförsvarets elbehov.

Etablering av storskalig elintensiv verksamhet ställer krav på elnätstrukturen. Investeringar behövs för att möjliggöra ytterligare uttag av el. Ledtider för nya kraftledningar är ca 10 år, därför är det viktigt att tidig kontakt tas med Svenska kraftnät.

Byggnationer i närheten av transformatorstation och ledningsstråk medför begränsningar i framtida förändring av elsystemet. Produktionsutbyggnad medför utbyggnad av infrastruktur för el. Svenska kraftnät har tagit fram en vägledning för planering av verksamhet som kan påverka transmissionsnätet.

En ökad samverkan mellan kommuner och nätbolag är viktigt för att ta fram långsiktiga prognosunderlag för elbehov. Elförsörjningen är prioriterat för totalförsvaret. Svenska kraftnät är elberedskapsmyndighet med ansvar att tillgodose elförsörjning vid höjd beredskap.

Kommentar:

Handlingen kompletteras med riktlinjer om samråd, säkerhetsavstånd, beredskap och med skrivning om elbehov.

Sol och vindenergi

Tekniska nämnden för Hallstahammars kommun lyfter att ett vindkraftsområde som pekats ut i Hallstahammar och Västerås inte är hanterat i planen.

Komplettera information kring solceller. Mälardalens Brand och räddning uppmanar om att särskild säkerhet krävs för solcellsanläggningar.

Det bör framgå att kommunen har energi- och klimatrådgivare, enligt kommunens näringslivsutvecklare.

En privatperson tycker att handlingen ska kompletteras med solkartan och att kommunen har en energirådgivare.

En annan privatperson tycker att kommunen ska ta fram en energi- och klimatstrategi som grund för alla andra strategier samt informera om/diskutera nationella miljökvalitetsmål.

Kommentar:

Handlingen kompletteras med riktlinjer och fakta enligt synpunkter.

IT – Data och tele

En privatperson menar att utveckling av mobilnät är avgörande för turism, distansarbete och boende samt ny transportteknologi.

LRF Mälardalen poängterar att ett väl fungerande bredband är förutsättningen för att kunna bo och verka på sin ort – därför positivt till målet 100 % anslutning.

Kommentar: Handlingen förtydligas angående kommunens ambitioner för bredband och andra it-system.

Del 2 – Ställningstaganden till allmänna intressen

1. Riksintressen enligt Miljöbalken

Inga transmissionsnätanläggningar (tidigare ”stamnätet för el”) finns i kommunen. Dock distributionsanläggningar som innehas av Vattenfall Eldistribution AB och Mälarenergi Elnät AB. Transmissionsnätets anspråk för riksintresse inom totalförsvarets civila del utreds i dagsläget, menar Svenska kraftnät. Transmissionsnätet är allmänt intresse enligt miljöbalken och plan- och bygglagen. Riksintressefrågan är ett prioriterat arbetsområde under 2019.

Ramnäs kraftverk bedöms tillhöra den grupp som har störst betydelse för reglerförmåga i elsystemet. Kraftstationen utreds för riksintresse, samråd har skett, pausad utredning, avvaktar nationell plan för moderna miljövillkor.

Vattenkraften är av internationellt intresse som en del i den europeiska reglerkraften. I närheten av anläggningar finns intressen för elsystem och elberedskap och planer och beslut i dessa områden ska därför samrådats med Svenska Kraftnät.

Dalabanan är av riksintresse och har särskild regional betydelse för persontrafik och gods.

Kommentar:

Benämning på stamnät el justeras till transmissionsnätanläggningar. Förtydliga riksintressestatus för Dalabanan.

3. Kulturmiljövärden i Surahammars kommun

Västerås stad påpekar att det kan bli svårt att förhålla sig till riktlinjer för byggande och planering i områden med kulturmiljövärden.

Kommentar:

Se över riktlinjer och koppla till kulturmiljövärden.

4. Naturmiljövärden i Surahammars kommun

Allt flera gräsmarker i kommunen växer igen. De är blomrika marker viktiga för många fjärilar och andra insekter, inte minst pollinatörer, humlor, bin med flera. Naturskyddsföreningen önskar ett arbetslag med huvuduppgift att hävda och vårda värdefulla gräsmarker och andra natur- och kulturvårdsobjekt kunde bildas. Ytor i tätorterna som hävdas som gräsmattor kan däremot med fördel få utvecklas till blomrika ängar.

Ramnäs-Virsbo Naturklubb tycker att naturreservat och bruksleden har låg tillgänglighet på grund av bland annat bilbommar. Dessutom ser de att det är viktigt att tillräckliga skydds zoner upprättas kring de värdefulla naturområdena som finns i kommunen för att minska risken för negativ påverkan på naturvärdena.

Naturklubben anser också att grönområden bör förstärkas genom grönstråksystem. Gamla bruket + Storgärde bör utgöra ett helt grönområde. Gång- och cykelstråk behöver förstärkas med allmänt grönområde längs stranden, omfatta badplatsen och åsenområdet. Grönområde behövs som förstärker bebyggelse vid Sörbomsberg.

Naturklubben tycker inte att grönstruktur är en prioriterad fråga i planen. Beslutad plan för grönstruktur kan vara en betydande och positiv faktor. Det är viktigt att rik natur görs tillgänglig och att man minskar risken för negativ påverkan på naturvärden.

Skogsstyrelsen uppmanar om att dispens ska sökas för åtgärder som riskerar att skada biotopskyddsområde. Skogsstyrelsen hänvisar till "skogens pärlor" för information.

Länsstyrelsen tycker att ställningstaganden för natur- och kulturvärden måste utvecklas i översiktsplanen.

Kommentar:

Riktlinjer kring biotopskyddsområde kompletteras.

7. Risker, miljö, hälsa och säkerhet

Skred- och rasrisker

Det förekommer finkorniga jordar, huvudsakligen utmed Kolbäcksån men även i låglänta områden kring sjöar och vattendrag. Dessa kan innebära risk för skred och erosion. Översiktlig stabilitetskartering från 1963 är ålderstigen och det är SIG rekommenderar att uppdatera denna för nuvarande bebyggelseförhållanden och utredningsmetoder.

MSB genomförde 2015 en förstudie för stabilitetskartering. SGU har kartlager som översiktligt visar förutsättningar för skred. Dessa underlag kan med fördel användas som komplement till mer detaljerade karteringar.

I samband med detaljplanering ska det alltid göras en bedömning av ras, skred och erosion, för att undvika geotekniska säkerhetsrisker. Effekter på förändrat klimat måste beaktas, t.ex. ökade flöden och förhöjda grundvattennivåer.

SGU hänvisar också till vägledning för ras, skred och erosion samt karttjänst och informationsfilm.

Kommentar:

Risker för skred och ras förtydligas.

Vägtrafik och buller

Handlingen bör kompletteras med regelverk för buller, enligt länsstyrelsen Västmanland.

Trafikverket påpekar att krav bör ställas att riktvärden för buller ska följas vid nybyggnation och större ombyggnation samt att bullerberäkningar ska ta höjd för prognos 2040.

Ramnäs-Virsbo naturklubb tycker att det är svårt att hitta tysta områden – de tycker att en utredning ska göras som tar fram förslag till lösning.

Kommentar:

Möjligheten undersöks om att utreda förutsättningarna för av tysta områden och om planen ska redovisa prioriterade områden.

Riktlinjer kompletteras med resonemang om buller.

Farligt gods

Mälardalens brand och räddning yttrar sig kring risker med farligt gods transporter. De ser att en riskutredning som omfattar både väg och järnväg bör tas fram. I närheten av vägar för farligt gods ska en bedömning av riskbilden göras.

Handlingen bör kompletteras med resonemang kring farligt gods inom tätort, enligt länsstyrelsen Västmanland.

Övriga miljöstörande verksamheter – miljöfarliga verksamheter

Handlingen bör kompletteras ett mer utförligt resonemang kring miljöfarlig verksamhet, enligt länsstyrelsen Västmanland.

Kommentar:

Riktlinjer kompletteras med resonemang om farligt gods och miljöstörande/miljöfarliga verksamheter.

8. Mellankommunala frågor

Resonemang, kommentarer och förhållningssätt till den kommande regionala utvecklingsstrategin bör tydliggöras.

Kommentar:

Handlingen kompletteras med resonemang kring kommunens roll i regionen.

Samrådsmöten

Tre samrådsmöten har genomförts under maj och juni månad 2019 i Virsbo, Ramnäs och Surahammar tätort. Samrådsmötena genomfördes som öppet hus med informationsplanscher och runda-bordssamtal. Besökare hade möjlighet att komma och gå som de ville och lämna synpunkter kring översiktsplanen samt möjlighet att diskutera med politiker, ställa frågor och ge synpunkter.

Under mötena hade besökarna både möjlighet att få mer information kring översiktsplanen och handlingens process samt lämna synpunkter. Synpunkterna samlades in via vykort eller direkt till politikerna som antecknade synpunkterna.

Samtal kring borden pågick löpande under hela öppet hus och besökarna kunde delta i den utsträckning de ville. Vid varje bord fanns underlagskartor samt plankartor för hela kommunen respektive tätorterna, vykort, pennor och post-its som deltagarna kan använda sig av för att dokumentera diskussionen och rita in sina tankar på en karta.

Nedan redovisar de synpunkter som antecknats på vykort.

Allmänt:

- Förslag på nya områden för LIS lämnas på karta.
- LIS-områden: Vilka motiv finns? Vem ska bo här, vem har råd? Hur ska infrastruktur lösas?
- Seglingsberg: Svårt för LIS – ingen väg, handel, skola m.m. Camping vid ån. Kanske några hus öster om järnväg + längre norrut efter landsvägen, några hus.
- Jordbruksmarken: värna om åkrarna även för djurfoder, inte bara värna betesmarken.

Virso:

- Gång- och cykelbana efter Bergslagsvägen är nog den största vinsten för Virsbo och skulle göra mycket för samhället. Även en mindre park nedanför Kapellet med bänkar och en grusgång skulle göra Virsbo attraktivt och trevligt att vistas utomhus i. Två små välvdade broar över krondiket – perfekt! Hjälpa från PRO att hålla fint?
- Ingen av de tre gång- och cykelvägarna får förses med ljus utan där skall man kunna gå utan ljusföroreningar. Vackert månsken och norrsken ses ofta och det speglar sig i vattnet. Vem äger mellan Enebba och Sjön?
- Lekparken vid ICA skall göras om till aktivitetspark för alla åldrar: "redskap" – gärna tak för skydd mot värme och sol
- Ta bort den stora husvagnsparkeringen på torget och gör en boulebana, då kan alla delta, gammal som ung.
- In- och utfarten vid ICA är "otydlig" – livsfarlig
- Bruksvägen genom byn – önskas gång- och cykelbana – mycket tung trafik till och från fabriken
- Fungerande kollektivtrafik är viktig för orten Virsbo. Vi har ungdomar som pendlar till skolor från orten och även arbetspendlande till och från. Det nämnda resecentret är viktig för oss så att våra barn har någonstans att värma sig när tågtrafiken krånglar. Vilket vi sorgligt nog fått erfara mer eller mindre dagligen. Särskilt den kalla årstiden. Så en värmestuga (inte ett regnskydd) är det som behövs här. Vid bergslagspendelns hållplats.

- Den förslagna gång- och cykelbanan skulle behövas. Många motionärer går den slingan redan idag men är en fara för trafiken. Denna väg är dels en huvudled genom Virsbo men även vägen till vårt stora industriområde och är därmed tungt trafikerad. Vi bilister måste väja för pensionärer med rollatorer då de inte kan gå i den grusiga vägrenen utan på den asfalterade bilvägen.
- Infarten söderifrån på riksväg 66 behövs också ses över. Den är farlig då risk för påkörning bakifrån är stor när det inte finns plats på vägkanten att svänga in, utan man måste bromsa in från mittenfilen. Även infarten norrifrån blir farlig då de som kommer söderifrån kör om den svängande bilen och riskerar man frontalkrock.
- Vägarnas skick i Virsbo är bedrövliga. På många ställen får man köra slalom över hela vägbanan för att undvika gropar. Jägargatan är ett exempel. Rönningsvägen ner till Strandvägen likaså.
- Stationens läge i förhållande till orten är problematisk och matarbussen funkar inte. Gammelby borde utvecklas för pendlare.

Ramnäs:

- Annehill parken: Helst inte nybyggnation pga. hela blir bebyggt och trafiken ökar. Vet heller inte om var på- och avfart ska byggas? Tråddragarvägen? Sliparvägen? (viktigt med information).
- Förslag: Tala om förslagen så att man kan tycka till. Grundtanke? Tala om det! Vattenförening Södra Åleden har 98 hushåll som har samma vatten – man förstör ombesörjning.
- Belysning till pulkabacke – blivit lovad sen 20 år tillbaka. Undvik våtmark, kommunen har fält träd men inte tagit reda på träden som ligger huller om buller.
- Cykelväg från Ramnäs till Surahammar (gamla vägen)
- Rondell till korsningen Bergslagsvägen/väg 66
- Cykelvägen till Pettershill – stopp. Vägen tar slut – ska man cykla tillbaka? Där är det privatväg
- Absolut inga nya vägar. Bygger man flera hus så gör det med en rondell och samma väg in och ut.
- Cykelväg vid (Annehill) ansluter till privat väg, den leder liksom inte någonstans. Känns ganska märkligt.

Surahammar:

- En planfri korsning för räddningstjänsten skull (se inringat område). Brandstationen på ena sidan järnvägen, åldringsboende och skolor på den andra.
- Dalkarlsbo samfällighet diskuterade LIS-området med en grupp politiker.
- Cykelvägarna inom och mellan tätorterna diskuterades.
- Industriområdet och bostadsområdet på andra sidan väg 66 diskuterades.

Bilaga 1: lista över instanser som svarat

NR	Datum	Instans	Uppskov	Ingen erinran	Synpunkt
1	2019-05-15	Bergsstaten		X	
2	2019-05-17	Miljökontoret, Surahammars kommun		X	
3	2019-05-23	Kungsörs kommun		X	
4	2019-05-24	Mälardalens Brand och räddning			X
5	2019-06-03	Privatperson			X
6	2019-06-09	Privatperson			X
7	2019-06-10	Vattenfall Eldistribution AB			X
8	2019-06-19	Fagersta kommun		X	
9	2019-07-03	Trafikverket			X
10	2019-07-09	Försvarsmakten		X	
11	2019-07-26	SGU		X	
12	2019-07-30	Skogsstyrelsen			X
13	2019-08-01	Västerås Stad			X
14	2019-08-05	Näringslivsutvecklare Surahammars kommun			X
15	2019-08-07	Region Västmanland			X
16	2019-08-08	Privatperson			X
17	2019-08-08	SGI			X
18	2019-08-08	LRF Mälardalen			X
19	2019-08-09	Privatperson			X
20	2019-08-09	Privatperson			X
21	2019-08-09	Privatperson			X
22	2019-08-09	Privatperson			X
23	2019-08-10	Centerpartiet Surahammar			X
24	2019-08-13	Ramnäs cykelklubb			X
25	2019-08-16	Länsstyrelsen Västmanland	X		X
26	2019-08-16	Svenska Kraftnät			X
27	2019-08-29	Privatperson/Virsbo-bor			X
28	2019-08-29	Naturskyddsföreningen Surahammar			X
29	2019-08-30	Ramnäs-Virsbo Naturklubb			X
30	2019-08-30	Hallstahammar kommun, KS		X	
31	2019-08-30	Hallstahammar kommun, nämnder			X

32	2019-09-03	Dalkarlstenars Samfällighetsförening	X		X
33	2019-09-09	Privatperson/Ramnäs-bor			X
34	2019-09-19	Vafab Miljö	X		X